

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Vita Et Rebus Gestis Christophori Bernardi Episcopi Et Principis Monasteriensis Decas

Alpen, Johann von

Coesfeldiae, 1694

98. Pax Batavorum Monasteriensis

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68495](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68495)

1666. set) nos in medio relinquemus. Dies erat
 quo Dominicæ cenæ memoriam colit Ec-
 clesia, & post consecratum de more christum
 unâ & verè soli prandebamus, quando tabulæ
Monasterium perferebantur. Certum est
 paucos tunc stimulos omninò potuisse, ut
 quas initio rejiciebat, facilè nunquam
 habuisset. Sed ea videbatur evidentia per-
 euli & magnitudo, ut firmatam pace securi-
 tem præstaret amplecti, quam dubios inter-
 tem evontus incertum porrò tentare. Ta-
 dem igitur obluçtante quamvis animo,
 compositus acquievit. Et hic tenor pax
 98. *Pax Ba-* rum evontus incertum porrò tentare. Ta-
tavo- dem igitur obluçtante quamvis animo,
Mona- compositus acquievit. Et hic tenor pax
steriensis erat.

Notum sit unicuique hisce presentibus, quod
 cum anno proximè elapso orta sint quædam
 Adia inter Celsos & Præpotentes Dominos Or-
 nes Generales Fœderatarum Belgij Provincia-
 rum ab una, & Reverendissimum ac Celsissi-
 mum Dominum D. Christophorum Bernardum
 Episcopum & Principem Monasteriensem
 ab altera parte, quæ eousq; increverunt, ut
 modo in apertum bellum exarserint, sed & pe-
 riculum fuerit, ne se ad vicinas etiam Regna
 præcipue verò ad Romani Imperij Terres & Di-
 riones extenderent, easq; suis incommodis &
 damnis involverent, nisi in tempore profusa
 esset, quo dicta dissidia, eorumq; calamitates,
 vicula & sequela viâ amicabili componerentur,
 tandem divinâ bonitate factum esse, ut medi-
 tibus

ribus, annitentibus, & operam suam conferentibus, Romanorum Imperatore, Rege Christianissimo, Sacri Romani Imperii Electoribus, Moguntino, Coloniensi ac Brandenburgico, & Principibus, Episcopo Paderbornensi, Palatino Rheni Neoburgico, Ducibus Brunsvico-Lunaburgicis Wulffenbuttano & Calenbergensi; de pace sit suscepta cogitatio; in eumq; finem Domini Ordines Generales uniti Belgii, ad tam bonam metam collimantes commiserunt ac deputarunt Nobilissimum & strenuum Dominum Hieronymum à Beverningh in confessu Dominorum Ordinum Generalium Deputatum ab una: & praedictus Dominus Episcopus & Princeps Monasteriensis ab altera parte, Admodum Reverendum & Generosum Dominum Matthiam Korff conditum Smising, nec-non Nobilissimum ac strenuum Dominum Bernardum à Wiedenbruck, respectivè Ecclesiarum Cathedralium Monasteriensis & Hildesheimensis Decanum & Thesaurarium, & praedicti Domini Episcopi intimos Consiliarios, ac Judicij Aulici Monasteriensis Praesidem, qui vigore sufficientium mandatorum & necessariorum Procuratorum (quarum Apographa sub finem hujus instrumenti de verbo ad verbum inserta sunt) in mutuas Pacis & amicitiae leges consenserunt & convenerunt tenore sequenti.

I. Pax sit perpetua & constans inter Celsos & Praepotentes Dominos Ordines uniti Belgii, & Reverendissimum ac Celsissimum Dominum Episcopum & Principem Monasteriensem, eaq; sic colatur & servetur serio, ut mutuis sibi invicem commodis studeant, & omnia humanitatis, bonaq; vicinia officia praestent.

II. Sit omnium utriusq; actorum Amnestia, & perpe-

sua oblivio eorum, quæ ab una vel altera parte facta sit, ita ut nec eorum, nec ullius alterius causâ vel pretextu, nec alteri posthac quidquam hostilitatis, molestia vel impedimenti inferat, molietur, aut in detrimentum vel in iudicium alterius tentet, aut tentari faciat: sit etiam molestia hæc universalis, ratione omnium eorum, qui ad alteri parti adhaeserunt, exceptis iis, qui proditoris arguantur, ita tamen, ut illis via juris utriusq; aperta, & liberisq; & heredibus bona salva maneam, Dominus Episcopus nemini Vasallorum ex occasione & causâ Belli investituram tam ab Episcopatu Monasteriensi, quam Abbatia Corbeiensi dependentem negabit, neq; ob præensiones aut lites protrahet aut differet; quod idem in parte Dominorum Ordinum in similibus casibus recipi observabitur.

III. Porro Dominus Episcopus Monasteriensis & illico pace factâ Dominis Ordinibus Generalibus foederati Belgij restituet omnia ea loca, nullo reservata, quæ durante hoc bello occupavit, & quæ ex eisdem in potestate tempore conclusionis invenientur; eaq; omnia eo statu reddet, quo tempore restitutionis erunt, præterquam etiam Castrum & Oppidum Borculo, & insuper promittet, se durante hoc negotio, & à die ultimo mensis sedulo curaturum, ne interea in prædictis locis occupatis suo facto vel mandato, quidquam deterius reddatur, à subditis aliquid amplius vel pro redimendis eorum, sub aliorum belli onerum pretextu, quocunq; demum nomine fiat, petatur aut exigatur; sed o contra providentis modis omnibus, ut in eo statu conserventur, quo die nominato fuere, & si quid contrarium interea actum,

bona fide resarciet, & in priorem illum statum suæ impensis restituere; eumque in finem utrinque liberum sit, Commissarios aliquot, si velint, quam-primum ad præfata loca mittere, qui curent, ne quid contra tenorem huius articuli quis attentet.

IV. Curabit in super bona fide, ut miles omnis, qui præfato tempore in prædictis locis reperietur, ex iis omnibus & quidem generaliter ex universo Territorio Dominorum Ordinum Generalium abducatur; liberum autem ei transitum per territoria sua, modo necessarius sit, Domini Ordines Generales pollicentur, ita tamen, ut breviori & commodiori, qua fieri poterit, viâ, eaque, quam præsentis Commissario præscribent, ad Territorium Monasteriense transeat, nec spoliū ullum aut bona deperdata secum auferat, nec vim aut damnum quodcumque incolis in eo transitu inferat.

V. Vicissim Domini Ordines Generales bona fide promittunt, nullum actum hostilitatis à die vigesimo quarto Aprilis contra Dominum Episcopum, aut eius Episcopatum Monasteriensem exercituros, & si quid contrarium actum fuerit, se bona fide resarcituros.

VI. Domini Ordines Generales ex Territorio Domini Episcopi Exercitum suum, omnemque militem abducent, qui tum temporis ibidem in expeditione aut statione reperietur; eodemque modo liber iis transitus concedetur, si necessarius sit, nec vim aut damnum quodcumque incolis eo transitu inferat, nec spoliū ullum aut bona post prædictum diem deperdata secum auferat. Captivi etiam huius belli, cuiuscumque conditionis sint, utrinque sine soluto pretio seu lytro, liberi dimittentur, solutis solummodo debi-

sis in captivitate ab iis legitime contractis; nec exigent
 posthac, quod à prædictis captivis aut etiam durante
 bello ab unius vel alterius incolis extortum, & promissum
 quidem, sed prædicto die vigesimo quarto Aprilis non
 præstitum fuerit: & cum ab una vel altera parte iniuste
 sint contributiones ad certas summas pro personarum & lo-
 corum securitate, singulis mensibus aut septimanis per
 venda, ea secundum normam & regulam, de qua cum Or-
 didorum aut Pagorum Commissariis, aliisve quibuscumque
 conventum est, ad ultimum usque diem huius mensis Apr-
 lis, nec ulterius persolvantur.

VII. Conventum est, ut Dominus Episcopus Ecce-
 cum suum statim subsequente ratificatione huius tractatus
 dimittat, retento solummodo eo milite, qui firmandis pro
 fidis & ad securitatem Provinciae suae necessarius est
 quod cum Domini Mediatore, & ipse Dominus Episcopus
 iudicent, fieri posse cum tribus millibus, ita & ille promi-
 tit, se illum numerum non excessurum; & quod in posterum
 novum militem non conscribet, nisi id necessitas & securi-
 tas Imperij & Circulorum, vel etiam foedera huic Tra-
 ctatui non contraria requisiverint aut postulaverint; idque
 insuper non aliter, quam secundum Imperij Constitutio-
 nes, Instrumentum Pacis, & Jura Principum, quibus Do-
 mini Ordines per hoc nihil derogatum volunt.

VIII. Renunciabit insuper Dominus Episcopus omni-
 bus & singulis Foederibus huic Paci contrariis, & nunquam
 se de novo contra Dominos Ordines Generales cum aliis
 Principibus aut Magnatibus devinciet, neque eorum Remp-
 novo unquam bello adoriatur.

VIII. Renunciabit insuper Dominus Episcopus omni-

bus & singulis Fœderibus huic Paci contrariis, & nunquam se de novo contra Dominos Ordines Generales cum aliis Principibus aut Magnatibus devinciet, neq; eorum Remp. novo unquam bello adorsetur.

IX. Ut & ad reciprocam Domini Episcopi securitatem Domini Ordines Generales declarabunt, quemadmodum declarant hisce presentibus, se deinceps nullis omnino fœderibus obstrictos fore, qua huic paci sint contraria, ejusve scopum aut effectus aliquomodo possint impedire; bonâ etiam fide promittunt, se per actio hujus Tractatus negotio nihil unquam hostile sub quocunq; pretextu, vi aut armis contra Domini Episcopi personam, aut contra Episcopatus Monasteriensis Territoria molituros, neq; unquam se contra eundem, aut ejus Episcopatum cum aliis Principibus aut Magnatibus devincturos.

X. Confœderati etiam & Amici hoc Tractatu comprehenduntur, & nominatim ex parte Dominorum Ordinum Generalium, Serenissimus & Potentissimus Princeps ac Dominus, Dominus Fridericus Tertius, Dania, Norvegia, Gothorum & Vandalorum Rex &c. Serenissimus & Celsissimus Princeps ac Dominus, Dominus Georgius Wilhelmus Dux Brunsvicensis & Lunaburgensis &c. Reverendissimus, Serenissimus ac Celsissimus Princeps ac Dominus, Dominus Ernestus Augustus, Episcopus Osnabrugensis, Dux Brunsvicensis & Lunaburgensis &c. Serenissimus & Celsissimus Princeps ac Dominus, Dominus Christianus Albertus, Heres Norvegia, Dux Slesvici, Holsatia etc. Illustrissimus Comes ac Dominus, Dominus Antonius Gunterus, Comes in Oldenburg etc. cum omnibus Regnis, Ducatibus, Comitibus, Ditionibus, Re-

gionibus & Terris, quæ jam possident, aut in posterum possidebunt, simul & eorum incolis & subditis: Et ex parte Domini Episcopi Monasteriensis, Sacra Cesarea Majestas & Romanum Imperium, ac Confœderati Rhenani, aut ex illis vel aliis amicis includi voluerint, & duorum trium mensium spatio se includi velle declaraverint, cum omnibus Regnis, Ducatibus, Comitatibus, Ditionibus, Regionibus & Terris, quæ jam possident, aut in posterum possidebunt, simul & eorum Incolis & subditis. Similiter includantur utriusq; partis Duces & Præfecti militia, nominatim Illustrissimus Comes ac Dominus, Dominus Georgius Fridericus Comes de Waldeck cum suis Comitatibus & Terris, idq; eo cum effectu, ut de omnibus & singulis in iis contentis absolute gaudeat, eodem modo & eodem jure, quo ipsæ partes Principales, ita tamen, ut si inter partes prædictas, illarumq; Confœderatos & comprehensas sit aut controversia quedam aut jam sit, aut deinceps oritura fuerit, illa hinc inde non aliter, quam via amicabili, aut secundum jus & Constitutiones Imperij absq; viâ facti aut armorum strepitu determinetur.

XI. Quantum ad Dominium de Borculoa, Domini Ordines Generales non desiderant, ut ratione juris sive directi Domini, sive utilis, per hunc Tractatum aliquid mutetur, sed maneat hoc jus in eo statu, in quo fuit ante hoc Bellum: Renunciat vero præfatus Dominus Episcopus juri superioritatis in dicto Dominio de Borculoa cum suis dependentiis cum consensu Capituli, ita tamen ut ista renunciatio non præjudicet juri Imperij, sed illud per omnia saluum maneat, quod ipsum tamen inter Imperatorem & Dominos Ordines non nisi amicabili aut aliâ viâ utriusq; bene visa decidetur.

XII. Uti & utrinq; omnibus ac singulis præensionibus, quacunq; tandem illa sint, vel esse possunt, porro Dominus Ordines Generales & Dominus Episcopus, etiam consentiente prædicto Capitulo Monasteriensi, bonâ fide renunciant, ita ut præsentî hoc Tractatu pro extinctis habeantur.

XIII. Nunquam post hac Dominus Episcopus, vel ejus Successores sub quocunq; prætextu, vel ex quacunq; causa, neq; per se, neq; per sibi incorporatos & subjectos, causis ad Dominos Ordines Generales Confœderati Belgij, ejusq; incorporatos & subjectos pertinentibus se immiscebit, neq; in posterum contra illos arresta & repressalia decernet, vel executiones rerum judicatarum impedit, & si qua controversia præter spem inter prædictos Dominos Ordines & Dominum Episcopum, ejusvè successores unquam orientur, non alio quam amabili modo, vi Guarantia super hoc Tractatu præstita componantur; Privatorum verò lites semper ad Judicem competentem remittantur, earum autem vel etiam cujuscunq; alterius prætextu & causâ, nunquam contra Dominos Ordines Generales, ejusvè incorporatos & subjectos, armis, vi, aut factò ipso aliquid attentabit; idem Domini Ordines Generales Confœderati Belgij pro se & omnibus sibi incorporatis pollicentur atq; promittunt; quem in finem utraq; pars paciscens tenebitur, quemadmodum se teneri velle hoc ipso se obstringit & obligat facturum, ut omnibus & singulis partibus in Judicio litigantibus, absq; morâ et ullo personarum respectu justitia administretur.

XIV. Ad majorem prædictorum cautelam, et securitatem Romanorum Imperator, Rex Christianissimus, Electores Moguntinus, Coloniensis et Brandenburgicus, Episcopus

pius, Paderbornensis, Princeps Palatinus Rheni Neoburgi-
cus, Augustus et Joannes Fridericus Duces Brunsvicensis
et Lunaburgenses, usq; dum plures ad eandem requirantur,
super hoc Tractatu, et omnibus ac singulis ejus Ar-
ticulis Guarantiam, solenni et meliori forma vigore specu-
lis desuper confecti instrumenti promittunt, ita ut si una
vel altera pars huic Paci, ejusq; articulis non satisfecerit,
vel iisdem quocunq; tempore in quocunq; capite contrave-
nerit, obstricti esse velint, eam non solum auctoritatum et
dignitatum suarum interventione, sed et omni ope et me-
dis sufficientibus ad implenda et servanda pacta compul-
suros.

XV. Item conventum est, et utrinq; placuit, quod pra-
sens Tractatus, atq; omnia in eo contenta et conclusa a di-
ctis Dominis Ordinibus Generalibus Foederatarum Pro-
vinciarum, et dicto Domino Episcopo et Principe, simul et
a Capitulo Monasteriensi per parentes utriusq; partis liti-
tas sigillo magno munitas, debita et authentica forma, in-
tra quindecim dies proxime insequentes, aut citius, si fieri
poterit, confirmabuntur, et ratihabebuntur, mutuaq; in-
strumenta intra praedictum tempus hinc inde extrahentur,
et concedetur hunc in finem illis, qui extraditionem istam
facient, salvus conductus, qui hoc ipso pro concessio habe-
bitur, fietq; a die praedicta extraditionis Militum exau-
ditoratio, prout articulo septimo conventum, nec ab exau-
ditatione cessetur, donec illa perfecta fuerit, quod ab
intervallo, et intra quindecim dies a praedicto die compu-
tandos absolvi debet, nec non et Tractatus hic statim a tra-
ditis et permutatis Instrumentis, forma et loco solitis publi-
cabitur.

In quorum omnium fidem prænominatus Celsorum & Præpotentium Dominorum Ordinum Generalium Deputatus Extraordinarius, sicut & prænominati Reverendissimi ac Celsissimi Episcopi & Principis Monasteriensis Deputati Extraordinarij, vi & vigore prefatarum suarum commissionum & mandatorum, manibus propriis subscripserunt, & sigillis suis muniverunt. Actum Clivis ipso die Palmarum, qui est decimus octavus Aprilis An. 1666.

H. Beverningh.

(L.S.)

Matthias Korff dictus

Smisingh. (L.S.)

Bernard à Wiedenbruck. (L.S.)

In supradictorum omnium fidem infrascripti Domini Plenipotentarij non solum hoc Instrumentum subsignatione sua communiverunt, sed insuper etiam promiserunt, sicut & ipsi promittunt, quod spatio sex septimanarum Guarantia seu Manutionis affecurationem in tali forma prout conventum, & à dictis Dominis Plenipotentariis, ipsis partibus paciscentibus extraditum, propria Dominorum Committentium suorum manu subscriptam exhiberè curabunt. Actum Clivis eodem quo supra die Palmarum, qui est 18. Aprilis Anno 1666.

Joannes Baro de Goeße Sacra Cesareæ Majestatis Plenipotentarius.

Colbert Sacra Christianissimæ Majestatis Plenipotentarius.

Melch. Fridericus Liber Baro de Schönborn.

Henricus Batz Doctor & Christophorus Gudenus Doctor Plenipotentarij Electoris Moguntini.

Petrus Buschman Plenipotentarius Electoris Coloniensis.

1666. Otto Liber Baro à Schwerin, & Wernerus
Wilhelmus Blacspiel Plenipotentiarij Ele-
ctoris Brandenburgici.

Casparus Philippus à Ketteler. Joannes Ad-
olphus Liber Baro de Furstenberg. Conradus
Meinders Doctor. Consiliarij Episcopi Pa-
derbornensis & Plenipotentiarij.

Franciscus de Giese Plenipotentiarius Ducis
Palatino-Neoburgici.

Fridericus ab Heimbeck, Augusti Ducis Brun-
svicensis & Lunaburgensis Plenipoten-
tarius.

Otto Grote & Ludolphus Hugo, Joannis Fri-
derici Ducis Brunsvicensis & Lunaburg-
ensis Plenipotentiarij.

Articulo supra quinto conventum erat, ut
post diem Aprilis vigesimum quartum ab om-
ni hostilitate se continerent partes, & si quid
secus actum fuerit, id bonâ fide refarcirent.
Postularet autem æquitatis ratio, ne loca oc-
cupata ante restituantur, quam actus cessent
hostilitatis; quod dies vigesimus quartus in
provigilium Paschatis incideret, terminus is
in diem vigesimum septimum partium con-
sensu extensus est, ac tum omnem quoque
militem ex dictis locis absque ulteriore mo-
râ abducendum esse. Ita post expeditas pa-
cis tabulas privato tractatu, eodem tamen
die, inter pacifcentes convenit.

Stante hac Clivensi dixerat Georgius Wilhel-
mus